

Welkom op Malta

AANKOMST OP MALTA	3
WAT U NIET MAG MISSEN	4
HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN	6
MALTA IN 3 DAGEN	8

AANKOMST OP MALTA

Met het vliegtuig

De internationale luchthaven van Malta ligt in **Luqa** **Vouwkaart F7**, centraal op het eiland, 10 km ten zuiden van Valletta - www.maltairport.com.

Vanaf de luchthaven

Bus: de rit naar Valletta duurt ongeveer 30 min. (bus nr. X4, X5, X7, 130) - prijs: € 2 (€ 1,50 in de winter).

Taxi: vaste prijs, rijdt naar alle belangrijke bestemmingen. Haal een vooraf betaald kaartje in de aankomsthal en geef dit aan de chauffeur. Reken op € 17 voor een rit naar **Valletta** **Vouwkaart G6** en € 37 naar **Cirkewwa** **Vouwkaart D3**, waar de boot naar Gozo vertrekt.

Met de boot vanuit Italië

Meerdere ferrydiensten zetten lijnboten in tussen de verschillende Italiaanse havens en de **Grand Harbour** van **Valletta** langs Valletta Waterfront. Tussen Sicilië en Malta varen **hogesnelheidsboten** (🚢 blz. 12). Voor reserveringen vanuit Italië kunt u terecht bij de grote reisagentschappen, op internet

en bij belangrijke toeristenbureaus. Heel wat **cruiseschepen** meren aan bij de archipel. De vele jachthavens van Malta en Gozo zijn ook de perfecte uitvalsbasis of thuishaven voor **zeilers**. **Valletta Waterfront** ligt enkele minuten van het centrum van de hoofdstad. De tolvrije terminal is perfect uitgerust om grote cruiseschepen te ontvangen. 📞 Meer info op www.vallettawaterfront.com. Bus nr. 130 rijdt van Waterfront naar Valletta. U kunt ook te voet It-Telgha tal-Kurcifiss beklimmen (25 min.) of de lift nemen (**Barraka Lift**). Om de toeristen naar iedere bestemming op het eiland te brengen zijn er taxi's, taxiboten, toeristenbussen en traditionele koetsen. Naar **Gozo** kunt u de ferrydienst nemen die dagelijks passagiers en auto's overzet tussen de twee eilanden, met vertrek in Cirkewwa en voortaan ook Valletta (🚢 blz. 19).

😊 **Goed om te weten:** reist u met een huurauto op Malta en Gozo, neem dan een goede wegenkaart mee als aanvulling op de gps (bijvoorbeeld *Michelin map 801*).

WAT U NIET MAG MISSEN

Onze favoriete 'mooiste plekjes'

1

Op Malta (Valletta),

Grand Harbour★★★

Vouwkaart G6 - 📍 blz. 46

2

Op Malta (Valletta),

St-John's Co-Cathedral★★★

Vouwkaart G6 - 📍 blz. 38

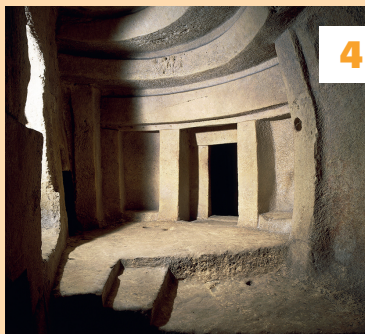
3

Op Malta, Ħaġar Qim★★★

Vouwkaart E8 - 📍 blz. 62,

of, op Gozo, Ġgantija★★★

Vouwkaart C2 - 📍 blz. 86

4

Op Malta, Ħal Saflieni Hypogeum★★★

Vouwkaart G7 - 📍 blz. 55

5

**Op Malta (Valletta),
Upper Barrakka Gardens★★★**
Vouwkaart G6 - blz. 37

6

Op Malta, Blue Grotto★★
Vouwkaart F8 - blz. 60

7

Op Malta, Mdina★★
Vouwkaart E6 - blz. 64

8

Op Gozo, Ramla Bay Window★
Vouwkaart C1 - blz. 86

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

♥ **Valletta ontdekken vanaf de zee**, of toch die illusie opwekken, door in te schepen op een ferry of een excursieboot, net als in de tijd van de grote zeeslagen waarbij kruisridders en Ottomaanse galeien tegenover elkaar kwamen te staan. 📍 blz. 32.

♥ **Wandelen langs de paden die de kust van Gozo volgen**, de zeelucht opsnuiven en genieten van het vele groen, zelfs in de zomer. Een zeldzaam gegeven op de archipel. 📍 blz. 78.

♥ **U verbazen** over de prachtige vergulde versieringen en de *pietra dura* van de cokathedraal van Sint-Jan en **glimlachen** bij het afwisselend komische en moraliserende karakter van de **ijdelheden** op de herdenkingsplaten van de monniken-kruisridders. 📍 blz. 43.

♥ In het oratorium van de cokathedraal van Sint-Jan het **clair-obscur**

♥ 's Morgens vroeg naar Comino gaan en er **zwemmen in het azuurblauwe water van de Blue Lagoon** voordat de massa toestroomt. 📍 blz. 88.

♥ **Snorkelen** rond Cominotto. 📍 blz. 14.

bewonderen van de *Onthoofding van Johannes de Doper*, een werk van **Caravaggio** dat op foto nooit ten volle tot zijn recht kan komen. 📍 blz. 43.

♥ Tijdens de warmste uren van de dag, **diep onder de grond de geheimen van het Ħal Saflieni Hypogeum ontdekken** en kennismaken met *The Sleeping Lady*, de enige overlevende van een verdwenen beschaving. 📍 blz. 55.

♥ In Ġgantija en Xagħra het **opmerkelijke contrast voelen** tussen de massieve kracht van de prehistorische vindplaatsen en de minutieuze elegantie van de beeldhouwde voorwerpen die tussen de grote blokken teruggevonden zijn. 📍 blz. 86.

♥ **Aan het einde van de middag verdwalen in de stille straten van Mdina**, wanneer het licht de stad van de stilte goud kleurt en in al haar pracht doet schitteren. De wallen beklimmen en de aanwezigheid voelen van de oude eilandbewoners en de constante bedreiging van aanvallen van overzee. Een uitstekend uitzichtpunt! 📍 blz. 64.

De binnenzee van Dwejra in Gozo

♥ Tussen mei en september **samen met de Maltezen genieten van het feestgedruis tijdens de festas** die ieder dorp of stad organiseert ter ere van zijn patroonheilige. Door de versierde en verlichte straten kuieren en bij het geluid van de fanfares u te goed doen aan de **pastizzi, qassatat, nougat en inqaret**. 🍷 blz. 141.

♥ Een zondag doorbrengen als een echte Maltees en samen met de vrolijke menigte de terugkeer toejuichen van de vissers in Marsaxlokk en **plaatsnemen** voor een zondags diner **rond een schotel verse vis** in een van de restaurants langs de haven. 🍷 blz. 59.

♥ Van de rust genieten in de oude ridderstad Vittoriosa en door de schaduwrijke steegjes wandelen, terwijl u mediteert over de razernij tijdens het Grote Beleg in 1565. 🍷 blz. 50 en 52.

♥ Een vuurwerk bijwonen, een kleurrijk spektakel dat door de Maltezers wordt gekoesterd. Hoogtepunt is het Internationale Vuurwerkfestival, met een grandioze vuurwerkshow in de Grand Harbour van Valletta. 🍷 blz. 26.

♥ U opnieuw kind voelen en uw fantasie de vrije loop laten bij het romantische karakter van de archipel: krekens en grotten die de ideale schuilplaats zijn voor schatten van zeerovers, mysterieuze prehistorische tempels die aan Atlantis doen denken, middeleeuwse burchten, schuilplaatsen en geheime gangen door de rotsen uit WO II...

© Ph. Renault / hemis.fr

Valletta, Grootmeesterspaleis

♥ Een tocht door het netwerk van **luchtafweerschuilplaatsen** uit de Tweede Wereldoorlog, in Birgu, Valletta of Rabat. Een buitengewone ondergrondse wereld, niet geschikt voor claustrofobische mensen! 🍷 blz. 32, 50 en 69.

♥ Een duik nemen in een 'mediterrane fjord', de sublieme kronkelende zee-inham van Għasri op Gozo die zich tussen twee kliffen wringt. De uitdaging is om bij zonsondergang de stralen op te vangen die het diepst in de ondergelopen grot doordringen! 🍷 blz. 83.

♥ Wandel van oost naar west langs de Victoria Lines en ontdek het echte Malta. De 'Maltezer Muur' onthult een authentiek eiland! 🍷 blz. 72.

MALTA IN 3 DAGEN

De eerste dag

► Ochtend

Bezoek in **Valletta**, een meesterwerk in de 16de eeuw opgebouwd uit het niets door de kruisridders, de **Upper Barrakka Gardens** (blz. 37) en de **St John's cokatredraal** (blz. 38). De stad, die werd uitgeroepen tot politiek en administratief centrum van de archipel, heeft nog steeds haar ziel van weleer behouden. Dat ontdekt u onder meer in **St Paul Street** waar oude winkels zij aan zij staan met design agentschappen. De straat brengt u tot bij **fort St Elmo** (blz. 45) of naar de zee die u vanaf verschillende straathoeken kunt zien liggen.

😊 **Goed om te weten** – Logeert u in de buurt van (het heel toeristische) Sliema, St Julian's of Paceville, dan kunt u Valletta vanaf zee benaderen, door de overzetboot te nemen die Marsamxett Harbour kruist. Vanaf de luchthaven of elk ander punt op het eiland raakt u al snel vertrouwd met het openbaar vervoer (goed georganiseerd maar rond Valletta vaak met vertraging).

► Na de middag

Tijdens de siësta valt het leven in Valletta stil! Trek dan naar de **Three Cities** en maak kennis met de geschiedenis van Malta, ofwel met de prehistorie in het **Hypogeum** (reserveren verplicht, blz. 55) ofwel met het meer recente verleden in het museum **Malta at War Time** (blz. 52). Dan staan de paleizen van **Vittoriosa** op het

programma, gevolgd door de kaden van **Senglea**. Keer met de boot terug naar Valletta en maak een tocht door de **Grand Harbour**.

► Avond

De hoofdstad kwam bij jongeren die de voorkeur gaven aan de clubs van Sliema of Paceville lange tijd op de tweede plaats, maar daar komt stilaan verandering in. Ook hier vinden liefhebbers van een bruisend *night life* hun gading. Liever een lekkere maaltijd? Dan kunt u terecht in de buurt van het

© Ph. Renault / heims.fr

Valletta, St Paul Street

Grootmeesterspaleis (blz. 40) waar de straten zich 's avonds hullen in een mysterieuze sfeer.

De tweede dag

► Ochtend

Ga 's morgens vroeg naar het strand van **Pretty Bay** om er in de zee te zwemmen. Ga vervolgens naar de haven van **Marsaxlokk** (blz. 59), kuier er rond en neem een kijkje op de vismarkt voor u plaatsneemt op een van de vele terrasjes voor de lunch.

► Na de middag

Ga aan boord van een *dgħajsa* en verken de **Blue Grotto** (blz. 60). Dicht bij **Għar Lapsi** (blz. 63) maakt u een reis in de tijd op de prehistorische vindplaats van **Ħaġar Qim** (blz. 62). Daarna even afkoelen op de kliffen (**Dingli Cliffs**, blz. 63). In de vooravond kunt u **Mdina** (blz. 64) ontdekken voor u in **Rabat** op zoek gaat naar een geschikt adres om te dineren.

► Avond

Bezoek een van de *festas*.

😊 **Goed om te weten** – Heeft u geen auto? Kies dan voor de formule 'Hop on, hop off' (🚗 blz. 22).

De derde dag

► Ochtend

U heeft ongeveer een uur nodig om Il Ponta tal-Marfa te bereiken waar de ferry's naar Gozo vertrekken. Vanuit Mġarr gaat het naar **Victoria** (blz. 80) voor een bezoek aan de citadel, met een prachtig uitzicht op het eiland. Lunch in It-Tokk.

► Na de middag

Kon u de dag voordien niet naar

Ħaġar Qim, maak dan kennis met de prehistorische beschaving op Malta in **Ggantija** (blz. 86). Dan zijn de mooiste stranden van het eiland aan de beurt (👁️ *onze selectie op de uitneembare vouwkaart*). Misschien eens duiken of een tocht per zeekajak maken? In **Xlendi** kunt u terecht als beginner of gevorderde. Wie houdt van mooie zonsondergangen, trekt noordwaarts naar **Wied il-Mielaħ** (blz. 83) of westwaarts naar **Dwejra Point**, een stukje einde van de wereld.

► Avond

Gozo, dat groener en ongerepter is dan Malta, telt tal van krekken en verborgen plekjes. Denk eraan u te voorzien van een portie *ħobża*, enkele *gbejniet*, olijven en tomaten voor een heerlijke picknick met uitzicht op zee.

😊 **Goed om te weten** – Gozo is de uitgelezen vindplaats voor souvenirs: op de markt van **It-Tokk** (en in de winkeltjes eromheen) in Victoria, evenals in de **Ta'Dbiegi Crafts Village** van **San Lawrenz** (blz. 111), kunt u kiezen tussen levensmiddelen (honing, olijven), aardewerk, glaswerk of textiel (witte handgeknoopte tapijten, truien, enz.)

DAG 4: LUIEREN OP COMINO

In Mġarr (Gozo) of Marfa (Malta) scheept u 's ochtends vroeg in op de ferry naar Comino, waar u een zorgeloze dag kunt beleven rond de Blue Lagoon (blz. 88).

Wilt u hier ook een boottocht maken, kajakken, snorkelen of duiken, informeer dan vooraf (🚗 blz. 20).

PRAKTISCHE INFO

Ambassades en consulaten

België

Ereconsulaat - Gatt Shipping Services Ltd - 18A/3 M.A. Vassalli Street, VLT 1311 Valletta - ☎ 021 221 613.

Nederland

Ambassade - Whitehall Mansions, 3rd floor, Ta'Xbiex Seafront, XBX 1026 Valletta - ☎ 2131 3980.

Apss

Beschikbaar voor iOS en Android:

Tallinja (openbaar vervoer)

VisitMalta (toeristische informatie)

eCabs Malta (online reserveren van een taxi)

Greenr Cabs Malta (eerste ecotaxi's).

Apotheek

Geopend van maandag tot zaterdag van 8.30/9.00 u tot 13.00 u en van 15.00/16.00 u tot 19.00 u. Op zondag is in elke zone een wachtdienst van 8.00 u tot 12.00 u (zie de plaatselijke krant).

Duiken

Het heldere, diepblauwe water, de goed bewaarde flora en fauna van de onderwaterwereld en de aangename temperatuur van het water in de zomer (gemiddeld 23 °C) en de herfst (nooit minder dan 14 °C) zorgen ervoor dat duiken heel geliefd is. De zichtbaarheid reikt tot 30 m diep. Ga op ontdekking in de holen, grotten en

scheepswrakken. U ziet tandbaarzen, pennen, inktvissen, zeebarbelen, vliegende vissen, pauwgirellen, verschillende soorten koraal en zelfs zeepaling en zeepaardjes. Er zijn 120 duikplaatsen, daarvan zijn er 25 beschreven op de site visitmalta.com.

Heel professionele **duikclubs** zijn uitgerust om zowel beginners als ervaren duikers te begeleiden. Het materiaal is te huur tegen een redelijke prijs. De meeste clubs zijn aangesloten bij PADI (Professional Association of Diving Instructors) en CMAS (World Underwater Federation). Beginners moeten een medisch getuigschrift kunnen voorleggen (medisch onderzoek ter plaatse is mogelijk). Het toeristenbureau heeft een lijst met duikcentra

NOODNUMMERS

Internationaal nummer: ☎ 112

Politie: ☎ 112

Ambulance: ☎ 112

Brandweer: ☎ 112

Ziekenhuis Malta: ☎ 2545 0000

Ziekenhuis Gozo: ☎ 2156 1600

Inlichtingen: ☎ 1182

Gevonden voorwerpen:

☎ 2122 4781

Verlies bankpas:

Amex: ☎ 800 914 912; Eurocard

en Visa: ☎ 800 819 814; Master

Card: ☎ 800 870 866

op Malta en Gozo. Ook op de website www.pdsa.org.mt van de Professional Diving Schools Association vindt u een compleet overzicht van de duikcentra. Enkele van de bekendste:

Aquatica Diving Centre – Mosta road, St Paul's Bay - ☎ 9970 1698 - www.scubadivingmalta.com

Divewise Services – Westin Dragonara Complex, St Julian's - ☎ 2135 6441 - www.divewise.com.mt

Moby Dives – Xlendi Bay, Gozo - ☎ 2156 4429 - mobydivesgozo.com

Elektriciteit

De stroomspanning bedraagt 240 volt en de stekkers hebben drie pinnen, zoals in Groot-Brittannië, hoewel stekkers met twee pinnen steeds vaker voorkomen. Neem voor de zekerheid een adapter mee.

Feestdagen

Het katholieke geloof is alomtegenwoordig op Malta en bepaalt het ritme van het leven hier.

1 januari: Nieuwjaar.

10 februari: St Paul's Shipwreck (schipbreuk van de H. Paulus).

19 maart: Feest van de H. Jozef.

31 maart: Freedom Day (Dag van de Vrijheid).

Wisselende datum: Goede Vrijdag.

1 mei: Workers' Day (Dag van de Arbeid).

7 juni: Sette Giugno (herdenking van 7 juni 1919).

29 juni: Feest van de HH. Petrus en Paulus.

15 augustus: Maria-Hemelvaart.

8 september: Victory Day (Dag van de Overwinning).

21 september: Independence Day (Dag van de Onafhankelijkheid).

8 december: Onbevleete Ontvangenis.

13 december: Republic Day (dag waarop de republiek uitgeroepen werd).

25 december: Kerstmis.

Foaien

Het is gebruikelijk een fooi van ongeveer 10 % te geven in het restaurant als de bediening niet inbegrepen is. Wie tevreden is over de bediening, kan een fooi achterlaten voor het kamerpersoneel.

Geld en creditcards

Malta behoort tot de eurozone. De meeste winkels, restaurants en hotels (maar niet alle benzinestations) aanvaarden creditcards, reischeques en eurocheques. Bovendien zijn er tal van geldautomaten om rechtstreeks geld af te halen.

Niet-Europese reizigers kunnen 's ochtends geld wisselen, dan zijn de banken geopend (soms ook na de middag, voor banken met een wisselloket).

Het wisselkantoor op de luchthaven is dag en nacht geopend. De wisselkoersen schommelen. Betaal in een hotel niet met reischeques, de wisselkoers is er minder gunstig dan in de gespecialiseerde kantoren.

Gezondheid

VERZEKERING

Sluit een persoonlijke reisverzekering af en houd alle facturen, doktersbriefjes enzovoort bij.

VALLETTA ★★ ★

De Maltese hoofdstad, die op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat, is de reis naar de archipel al meer dan waard, vooral sinds ze een facelift heeft gekregen na haar nominatie als Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. Wie zich helemaal in haar charme wil onderdompelen, volgt de hellingen van de stad, daalt af tot bij de zee en keert terug door de steegjes waar de tijd lijkt stil te staan. De uitzonderlijke ligging van Valletta, op een rotsige uitloper, zorgt ervoor dat de geometrie van de straten, een staaltje stedenbouwkunde uit de 16de eeuw, perfect te bewonderen is. In deze dynamische handelsstad ligt het politieke hart van de archipel, met de hoofdzetels van de hoogste gezagsorganen.

► **Bereikbaarheid:** Busstation bij Triton Square, aan de rand van Valletta (St James Ditch, **B2**), eindhalte van alle buslijnen (dag. 5.30-22.30/23.00 u afhankelijk van de bestemming, nachtbus om de 30 min. op vr.-za.). Verbinding Valletta-Sliema per ferry-pendelboot, vertrek aan de Mandareggio-kade in Valletta **A2**.

Vanaf de kaden van het **Waterfront** voert een panoramische lift naar de bovenstad.

Detailkaart van de stad blz. 35. Uitneembare vouwkaart G6.

► **Aanrader:** Bezoek de stad te voet. Geniet vanaf de Upper Barrakka Gardens, de tuinen aan de rand van de stad, van het mooiste uitzicht op de Grand Harbour.

😊 **Info** – Toeristenbureau aan Triton Square (☎ 2291 5504 - 9.00-17.20 u, zo.- en feestdagen 9.00-12.50 u) en aan Pinto Wharf, Waterfront (open in functie van de aankomst van de cruiseschepen). Met het **Valletta Ticket** (€ 25, kind. € 12) kunt u meerdere bezienswaardigheden tegen een interessante prijs bezoeken.

📍 **Onze adressen, blz. 92, 103, 109, 113 en 117.**

'Valletta verrast me als een van de mooiste steden die ik ooit heb bezocht, een stad die het midden houdt tussen Venetië en Cádiz', schreef Disraeli.

Valletta is niet alleen de mooiste parel aan de kroon van Malta, de stad is ook **een van de grootste vestingsteden ter wereld**. Valletta was de droom van de Franse grootmeester Jean de La Valette. Net na het Beleg van Malta van 1565 (📍 blz. 126) werd met de bouw van de stad begonnen, de eerste volgens het ontwerp van architect

Francesco Laparelli (architect van Cosimo de' Medici, 📍 blz. 140).

De solide vestingwerken moesten de Turken voor eens en altijd ontmoedigen de archipel te bedreigen. De geografische indeling doet denken aan Manhattan en de kleine oppervlakte zorgt ervoor dat niemand er de weg kwijtraakt. Door tijdsgebrek kon de architect de hoogteverschillen niet wegwerken. De stad stijgt en daalt en telt trappen tussen prachtige goudkleurige stenen huizen met balkons,

De skyline van Valletta worden onder meer getekend door de koepel van de Basilica of Our Lady of Mount Carmel en de toren van St Paul Cathedral.

waarvan de benedenverdieping nu vaak een winkel herbergt. Allemaal hebben ze verrassende en heel verschillende architecturale details. Valletta is aan drie zijden omringd door de zee en bijna alle straatjes bieden een doorkijkje op het water. Een dag volstaat voor een bezoek aan de belangrijkste bezienswaardigheden van de stad, maar om er echt van te genieten, trekt u het best wat meer tijd uit. Wie te moe is, kan altijd een *karrozin* (koets met 4 plaatsen) aanhouden en een van de vele parcoursen langs de monumenten van Valletta volgen. Het bezoek begint aan **Triton Fountain**, de vroegere eindhalte van de bussen en nu voetgangersgebied. Vanaf dit grote plein aan de voet van de stadsmuren kom je in het historische centrum en de rotsuitloper waarop de stad is gebouwd.

City Gate ★

(Bieb il-Belt)

Detailkaart B2 – Triton Square en Freedom Square.

De stadspoort van Valletta raakte zwaar beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog en werd een eerste keer heropgebouwd ter gelegenheid van de onafhankelijkheid van Malta (1964). De City of **Bieb il-Belt** in het Maltees veranderde in de loop van haar bestaan meerdere malen van naam: Porta San Giorgio, Putirjal, Porte Nationale onder de Fransen en Kingsgate onder de Britten. Ze werd volledig gerestaureerd ter gelegenheid van Valletta Culturele Hoofdstad in 2018 onder leiding van de beroemde architect Renzo Piano. Naast de restauratie van de toegangspoort omvat het project ook de heraanleg van Triton Square (buiten de muren)

en binnen de muren de bouw van een nieuwe zetel voor het parlement en de vernieuwing van een theater uit de 19de eeuw renoveren (*zie lager*). Piano liet zich wellicht inspireren door Lamartine die over Valletta sprak als was het een stad 'die uit de rotsen gehouwen werd'. De toegang tot de versterkte stad is omgevormd tot een open ruimte, monumentaal zonder beklemmend te zijn. Het gebruik van een enkel materiaal – de okerkleurige kalksteen die overal op het eiland terug te vinden is en op een hedendaagse manier bewerkt werd tot een gladde steen zonder versiersels – zorgt voor de nodige eenheid. De bezoeker die via de loopbrug over de grachten komt, kijkt op tegen een immense wand die reikt van de bodem van de grachten tot het hoogste punt van de omwalling.

De ooit versterkte en zorgvuldig bewaakte stadspoort heeft plaats gemaakt voor een open doorgang voor de nooit aflatende stroom inwoners en toeristen. Achter de doorgang toont de hoofdstraat, **Republic Street**, zich als een opmerkelijk perspectief, waarbij de traditionele grens tussen binnen (de versterkte stad, de woning, het intieme, het toevluchtsoord) en buiten (de voorsteden, de straat, het vreemde, het gevaar) vervaagt. Voorbij de monumentale poort voeren twee zijdelingse trappen met een lichte hellingsgraad naar de top van de omwalling.

House of Parliament

Detailkaart B2

Het Maltese parlement, lange tijd gevestigd in het Grootmeesterspaleis, huist sinds 2015 in het **New**

UIT ETEN

Da Pippo Trattoria.....	1
Rubino.....	2
Ambrosia.....	3
Phoenix Restaurant.....	4
Giannini Restaurant.....	5
Ta Nenu Bakery.....	6
Palazzo Preca.....	7
Grain Street.....	8
Gifen snack bar.....	9
Aaron's Kitchen.....	10
La Valette Restaurant.....	23
Guze Bistro.....	27
Cockney Bar & Restaurant.....	28
Zero Sei Trattoria Romana.....	30
Sotto Pinsa Romana.....	54
Legliglin.....	55
Sciacca grill.....	56
D'Office Bistro.....	57
Croce Bonaci.....	58
Im pasta.....	59

IETS DRINKEN

Piadina Café.....	
Yard 32.....	
Café Society.....	
Sunday In Scotland.....	
San Paolo Naufrago.....	
Caffé Jubilee.....	
Café Cordina.....	
Palm Court Lounge.....	
Trabuxu Wine Bar.....	
Dolci Peccati.....	
Chocolate district.....	
Amorino.....	
Castille Café.....	

UITGAAN

Manoel Theatre.....	
Pjazza Teatru Rjal.....	
Babel Bistro.....	
St James Cavalier - Centre for Creativity.....	

WINKELN

The Wembley Store.....	1
Camilleri & Sons.....	2
Galea's Art Gallery.....	3
Marché Is-Suq tal-Bet.....	4
Agenda Bookshop.....	5
Mdina glass.....	6

OVERNACHTEN

Saint John.....	1
Valletta Suites.....	2
Hôtel Osborne.....	3
Hôtel Phoenixia.....	4
Manoel Theater Apartments.....	5
Palazzo Consiglia.....	6

Underground Valletta..... A
Bibliotheca..... B
**Basilica of Our Lady
of Mount Carmel Church ... C**

COMINO

Comino is een rotsig eiland, geseld door de wind en de golven, en doet meteen denken aan een schateiland, met grillige kliffen, idyllische baaien en grotten die enkel via de zee te bereiken zijn. Lange tijd was dit het toevluchtsoord voor piraten die schepen plunderden die zich in dit deel van de Middellandse Zee ophielden. Maar het deed ook dienst als quarantaineplaats voor zieken bij epidemieën, en zelfs – en zeker minder romantisch! – als varkensstal toen de kudden van de archipel getroffen werden door ziekte zodat men heel behoedzaam te werk moest gaan bij het fokken. Tegenwoordig ziet u er geen varkens meer, maar wel heel wat wandelaars en badgasten. Hoe dan ook, zwemmen bij dit eiland is altijd een belevenis.

► **Bereikbaarheid: United Comino Ferries** verbindt het eilandje met Marfa, om het halfuur tussen 8.30 en 16.00 u; laatste terugvaart om 17.00 u (in de zomer 18.00 u); prijs voor een retourtje: € 13, kinderen: € 7 (☎ 9940 6529, www.cominoferries.com). Duur van de overtocht: 25-30 min. Voor dezelfde prijs kunt u na de Blue Lagoon verder varen naar Gozo, als de bemanning van tevoren is ingelicht. Verschillende privémaatschappijen bieden rondvaarten rond het eiland aan, met onderweg een pauze om te zwemmen. Vertrek vanuit Cirkewwa of de haven van Mgarr op Gozo (reken circa € 25-35/pers.).

Uitneembare vouwkaart CD3.

Comino is een ongerept eiland waar geen auto's rijden. Vroeger heette het Cumin, naar de wilde plant venkel. Er wonen minder dan tien mensen. Er staan een mooie kapel van Maria-Boodschap, die dateert uit de 16de eeuw, en een grote uitkijktoren, de **St Mary's Tower** (als de vlag gehezen is, kan de toren bezocht worden) die in 1618 is gebouwd door de Franse grootmeester Aloff de Wignacourt. De grotten en holten waren lange tijd een schuiloord voor piraten en smokkelaars. Comino ligt tussen Malta en Gozo, en

is bekend om zijn glasheldere water, vooral in de beroemde **Blue Lagoon★** (Bejn Il-Kmienen), een klein nauw dat Comino scheidt van het piepkleine eilandje Cominotto. De helderheid van het aquamarijne water trekt vooral liefhebbers van duiken aan, maar ook heel wat plezierbootjes die van de archipel de weg naar hier vinden en aanleggen in de kleine baai van Crystal Lagoon. Comino is in de zomer heel druk bezocht, maar zodra het hoogseizoen afgelopen is, keert hier de paradijselijke rust terug.

UIT ETEN

Tal van restaurants gaan voor een Italiaanse kaart, maar er zijn ook eethuizen die traditionele gerechten vol smaak aanbieden. U moet weten dat de gereserveerde porties vaak heel ruim zijn...

C *Onderstaande adressen vindt u terug op de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van het omslag of op de detailkaarten van Valletta, blz. 35, of van de omgeving rond Valletta, blz. 48; zoek het overeenkomstige nummer (bv. 1).*

Valletta

Detailkaart blz. 35

UIT HET VUISTJE

58 Croce Bonaci – B2 - 24 St John Street - ☎ 2124 7933 - *crocebonaci.com* - ma.-za. 8.00-15.00 u (za. 14.30 u). Charmant, typisch adresje dat sinds bijna 50 jaar in handen is van dezelfde familie. Talrijke Maltese specialiteiten, vers en huisgemaakt: o.a. bladerdeegflappen, stoofschotels, gratins en daarnaast populaire Maltese pasteien (*timpana*). Siciliaanse deserts. Smal maar heel gezellig zaaltje.

59 Im pasta – B2 - Merchants Street - ma.-do. 12.00-22.30 u (vr.-zo. 23.30 u). Marktafdeling van deze kleine, opkomende lokale keten, gerund door Sicilianen. De kwaliteit van de verse, zelfgemaakte pasta is onovertroffen. Een tiental soorten pasta en een dozijn sauzen naar keuze.

TUSSEN € 10 EN € 25

54 Sotto Pinsa Romana – A2 - 32 South Street - ☎ 2122 0077 -

zeroseimalta.com - dag. 12.00-23.00 u - pizza € 8,40/16. In South Street vindt u de beste pizzeria's van Valletta. In het souterrain, in een typische kelder met een eigentijdse twist. Lichte 'Romeinse' pizza's met een dunne, krokante bodem (gemaakt van vier verschillende soorten meel), belegd met goede producten. Jong, energiek en vriendelijk personeel. We hoorden dat de tiramisu er goddelijk is... Erg druk in het weekend.

1 Da Pippo Trattoria – A2 - 136 Melita Street - ☎ 2124 8029 - ☎ - ma.-za. 11.30-15.00 u. Een kantine in de zakenwijk, een soort Italiaanse *trattoria* die erg druk bezocht wordt door de Maltezen. Menu met mediterrane smaken, afhankelijk van het marktaanbod.

6 Ta Nenu Bakery – B1 - 143 St Dominic Street - ☎ 2258 1535 - *nenu-hebaker.com* - di.-za. 12.00-14.30 u, 18.00-22.30 u, zo. 12.00-16.00 u - gerechten € 17/28. Nenu komt uit een bakkersfamilie en heeft ervoor gekozen de traditie in de Maltese hoofdstad voort te zetten. Zijn nieuwe bistro is modern maar het brood en de *ftiras* (soort plaatselijke pizza's) smaken nog even authentiek.

23 La Valette Restaurant – A2 - 297 Republic Street - ☎ 2122 1818 - ma.-vr. 9.00-18.30 u - menu € 20. Het biljart en de tafeltjes staan opgesteld onder de hoge plafonds van de grote zaal van de hoofdzetel van de filharmonische sociëteit van het eiland. Een uitstekend

BELANGRIJKE DATA

Tussen 4000 en 3000 v.Chr. – De vele megalitische overblijfselen getuigen van de aanwezigheid van een nog mysterieuze beschaving op de archipel.

Ca. 900 v.Chr. – De Feniciërs, afkomstig uit het huidige Libanon (Tyrus), vestigen een handelspost op de eilanden.

Tussen de 8ste en de 3de eeuw v.Chr. – De Carthagers volgen de Feniciërs op. Malta raakt betrokken bij de Punische oorlogen waarbij Carthago tegenover Rome komt te staan.

218 v.Chr. – De archipel wordt ingelijfd bij het Romeinse Rijk.

60 – Eerste bekeringen tot het christendom na, naar men zegt, de schipbreuk van de apostel Paulus.

476 – Val van het West-Romeinse Rijk. Malta komt in heidense handen.

533 – Malta wordt heroverd door Byzantium en opgenomen in het Oost-Romeinse Rijk.

870 – De Arabieren bezetten de archipel en maken van Mdina de hoofdstad.

1070 – Roger I de Hauteville, afkomstig uit Normandië en koning van Sicilië, verovert de archipel. Malta maakt tot de 16de eeuw deel uit van Sicilië.

1530 – Keizer Karel schenkt de archipel aan de Hospitaalorde van Sint-Jan-van-Jeruzalem die door de Ottomanen op Rhodos was verslagen.

1565 – Beleg van Malta.

1566-1571 – Bouw van de nieuwe hoofdstad, genoemd naar grootmeester Jean de la Valette.

1798 – Napoleon verovert de archipel. De kruisridders worden verdreven.

Tijdens de Franse bezetting zoeken de Maltezen hulp bij Engeland.

1814 – Door het verdrag van Parijs wordt Malta een Britse kolonie.

1939-1945 – De archipel speelt een strategische rol bij de strijd in de Middellandse Zee. De twee belangrijkste eilanden vormen de militaire basis voor het Britse leger en zijn geregeld het doelwit van Duitse luchtaanvallen.

1964 – Malta wordt onafhankelijk van Engeland maar blijft lid van de Commonwealth.

1974 – Malta wordt een republiek.

2004 – Malta wordt lid van de EU.

2011 – Het Maltese parlement keurt een wet goed die echtscheidingen toelaat.

2017 – Moord op de beroemde journaliste en blogster Daphne Caruana Galizia, die corruptiezaken onderzocht.

2018 – Valletta wordt culturele hoofdstad van Europa.

2019 – George Vella van de Labour Party wordt verkozen tot president. Bij de Europese verkiezingen bevestigt zijn partij haar dominantie met 55% van de stemmen en krijgt 4 van de 6 zetels toegewezen.

2020 – Robert Abela vervangt Joseph Muscat als premier, die gedwongen moet aftreden als gevolg van het onderzoek naar de moord op Daphne Caruana Galizia.

2022 – De Maltese Roberta Metsola wordt voorzitter van het Europees Parlement.

GESCHIEDENIS

Van de prehistorie tot de Romeinen

De Maltese archipel is al meer dan 6000 jaar bewoond. Getuige daarvan zijn de overblijfselen van grote stenen tempels die rond 3250 v.Chr. gebouwd zijn. De eerste Maltezen kwamen zonder twijfel uit Sicilië, zoals af te leiden is uit de gebruiksvoorwerpen en het aardewerk die op verschillende plaatsen werden gevonden. Lang voor de komst van de mens waren de eilanden waarschijnlijk verbonden met het vasteland, waardoor Zuid-Europa en Noord-Afrika een geheel vormden, zoals blijkt uit de skeletten van dieren teruggevonden in de grot van Għar Dalam. Deze prehistorische beschavingen blijven nog steeds een mysterie: de stenen worden nog altijd bestudeerd.

De **Feniciërs** vestigden zich omstreeks 900 v.Chr. op Malta. Ze gebruikten het eiland als voorpost voor hun handel in de Middellandse Zee. Deze machtige handelsnatie uit het Oosten bezorgde het eiland voorspoed. Na hen kwamen de **Carthagers** vanaf de andere oever van de Middellandse Zee (het huidige Tunesië). Hun overheersing was minder vredelievend en Malta werd, vanwege de strategische ligging, meegesleurd in de oorlog. Na de nederlaag van Carthago tegen de **Romeinen** tijdens de tweede Punische oorlog, omstreeks 218 v.Chr., kwamen de eilanden in handen van Rome en dat voor de komende zes eeuwen.

De heilige Paulus

In die periode legden de Romeinen de basis voor de steden die later Mdina op Malta en Victoria op Gozo zouden worden. Er zijn maar weinig resten van hun aanwezigheid over (Romeinse villa in Mdina en catacomben in Rabat). De belangrijkste gebeurtenis was het – niet bewezen – verblijf van de **H. Paulus**. Rond het jaar 60 van onze tijdrekening was hij onderweg naar Rome om er terecht te worden. De apostel leed schipbreuk net voor de baai die nu zijn naam draagt. Hij bleef drie maanden op Malta en bekeerde er naar verluidt de Romeinse gouverneur Publius tot het christelijke geloof (Publius werd later de eerste bisschop van Malta en is een van de patroonheiligen van het land). De archipel werd snel gekerstend, daarvan getuigen de christelijke catacomben uit de eerste eeuwen.

Na de val van het Romeinse Rijk en een periode van heidense bezetting werd Malta in 533 heroverd door Byzantium. In 870 was de archipel bezet door de Arabieren, die uitzwermden over het Afrikaanse continent: ze legden hun taal en ongetwijfeld ook hun godsdienst op. Hun echte invloed was, naast architectuur en de invoer van bepaalde planten, het *malti*, de enige Semitische taal binnen de Europese Unie (📖 blz. 152). De slavenhandel kwam tot bloei onder de kruisridders (er kwam pas een einde aan onder Napoleon en later in de 19de eeuw).

Vertaling	Katrien Meuleman
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	Front: LiftCreativeServices/iStock Back v.l.v.r.: SS-photography/Getty Images Plus; Starcevic/Getty Images Plus; B. Gardel hemis.fr
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Le Guide Vert Week&GO Malte
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Philippe Orain
Uitgevers	Marie-Pierre Renier (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Gilles Guérard, Pascal Bagot, Marie-Isabelle Corradi, Irene Lainey, Noëlle Rondeau, Anne-Françoise Robinson
Cartografie	Peter De Bock, Mihaita Cristian Constantin, Theodor Cepraga
Vouwkaart	MICHELIN 2022 et © 2006-2018 TomTom. All rights reserved. © Mapping Unit, Malta Planning Authority
Met dank aan	Malta Tourism Authority, Andra-Florentina, Ostafi, Marion Capera, Margot Santraine, Marie Simonet, Bogdan Gheorghiu, Cristian Catona, Hervé Dubois, Pascal Grougon

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2023

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres	De Groene Reisgids Uitgeverij Lannoo Kasteelstraat 97 B-8700 Tielt degroenereisgids@lannoo.be	De Groene Reisgids Uitgeverij Terra Lannoo bv Papiermolen 14-24 3994 DK Houten degroenereisgids@lannoo.nl
---------------------	---	---

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2023/45/412 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-8913-3